

UNA LLIÇÓ D'HISTÒRIA.

«MAMA I EL VESPRE ASSASSINAT PELS ALEMANYS», DE VLADÍMIR MAIAKOVSKI

Versió d'Arnau Pons

Vladímir Maiakovski va escriure dos poemes quan la Primera Guerra Mundial va esclatar a la cara dels seus patriòtics vint-i-un anys. El primer, «S'ha declarat la guerra», li surt a raig, en la calor dels esdeveniments. El segon, «Mama i el vespre assassinat pels alemanys», li brolla quan el conflicte s'estén cap a contrades esclaves, durant la tardor del 1914. Els podem llegir en català en el primer volum de *Poesia (1912-1916)*, a cura de Joaquim Horta i Manuel de Seabra, publicat per l'Editorial Laia el 1981. Si el primer expressa com ell entén l'art de la composició, el segon és un exemple clar de l'art de la descomposició, i ve a ser també el preludi del cèlebre «Núvol amb pantalons», on torna a aparèixer la figura de la *mama* apostrofada, primer testimoni de les doloroses ràbies i impotències del fill: «Mama! / No puc pas cantar!».

Cap al final del pròleg, Manuel de Seabra, després d'agrair la inestimable col·laboració de Joaquim Horta, es fa responsable dels errors que de ben segur hi haurà en les seves versions: la poesia de Maiakovski no sempre és bona de llegir i menys d'interpretar —les complicades invencions lèxiques i una sintaxi desllorigada exploten aquí i allà, amb l'empenta de principis i manifestos sense fre.

Per entendre el poema, cal anar als esdeveniments, entendre què va passar, estudiar una mica d'història. He pensat que per a aquest número esclau de *Veus baixes* havia de donar una segona oportunitat al segon poema —en el qual un excés de zel m'hi fa veure un deix d'*Els Perses* d'Èsquil (mireu-ne el tercer vers)—, i per això he demanat ajut a la Xènia Dyakonova. Heus-lo:

MAMA I EL VESPRE ASSASSINAT PELS ALEMANYS

Per carrers negres mares blanques
s'han prostrat convulses com un brocat en un taüt.
El plor les ha introduït dins dels qui cridaven per l'enemic derrotat:
«Ai! Tanqueu, tanqueu els ulls dels diaris!»

Carta.

Mama, més fort!
Fum.
Fum.
Més fum!
Què em murmures, mama?
Mira –
tot l'aire està pavimentat
amb la pedra que ressona sota les canonades!
Ma – a – a – ma!
Ara han arrossegat cap aquí el vespre malferit.
S'ha aguantat dret molt de temps,
mutilat,
rugós,
i de sobte –
amb les grosses espatlles vençudes,
ha arrencat a plorar, el pobre, contra el pit de Varsòvia.
Les estrelles amb mocadors de gasa blava
cridaven:
«Assassinat,
estimat,
estimat meu!»
L'ull espantós de la lluna nova mira de biaix
el puny mort que engrapa els cartutxos buits.
Els pobles de Lituània han corregut a mirar

com Kaunas, ficada amb un petó a dintre del monyó,
espremia els dits dels carrers,
mentre omplia de llàgrimes els ulls daurats de les catedrals.

I el vespre crida,
sense cames,
sense mans:
«Mentida,
encara puc –
hi hi! –
després d’haver fet dringar tant com podia els esperons en una *mazurca* ardent,
puc estirargolar un bigoti castany!»

Truquen.

Què et passa,
mama?
Blanca, blanca, com els brocats d’un taüt.
«Deixeu-ho córrer!
Parla d’ell,
de l’assassinat, el telegrama.
Ai, tanqueu,
tanqueu els ulls dels diaris!»

(1914)

Els articles d'aquest número 4 de la revista *Veus baixes*,
publicats al maig de 2017,
amb ISSN 2254-5336,
es publiquen amb llicència Creative Commons:
se n'autoritza la reproducció sempre que se'n citi l'autor,
que sigui sense propòsits comercials
i que no se'n facin elaboracions derivades

